

MALAJŠTÍ PIRÁTI A KRÁSNÁ DOLORES

Všichni cestovatelé, kteří byli v průběhu 19. století přepadeni malajskými piráty, dosvědčují, že měli stejný podivný dojem. Všichni viděli, jak k nim plují na dlouhých úzkých člunech řady koster ze žluté hlíny a tyto kostry pohybovaly vesly, která měla z dálky zdánlivě stejnou velikost jako jejich trup. Malajci, alespoň ti, kteří se oddali pirátskému povolání, byli nápadně hubení. Žádná cestovatelská zpráva nemluví o nějakém Malajci obdařeném břichem.

Mnohé zprávy přinášejí jinou zvláštnost. Malajci, a to zejména ze souostroví Holo a z Makasaru, nanejvýš opovrhují smrtí. K tomu připojují okázalou zálibu ukazovat ničemným křesťanům, jak malou váhu přikládají životu. Přece však z něho neutíkají, pokud cítí, že nemají dostatečnou sílu k vítězství. Kdykoli se neopatrně přiblížili k nějaké lodi a spatřili, že její dělostřelectvo je schopné je zničit dříve, než by se mohli pokusit o přistání, rozhodli se pro ústup. Tento ústup je stejně rychlý jako útok. Avšak potom je trápí to, že vzbuzují dojem bázlivců. Aby přesvědčili nepřítel o své radostné lhostejnosti, provozují podivné praktiky.

Náčelník se pustí do tance v malém palubním prostoru mezi řádkami veslařů. Předstírá naprostý duševní klid. Odhodí své zbraně, ponechá si pouze dýku, potom

Svět pirátů

opasek, turban a černošskou zástěru. Netančí však válečný tanec, aby dráždil nepřítele nebo mu projevil opovržení. Tančí veselý tanec, jaký se tančí na břehu po šťastné výpravě, když se rozdělila kořist z některé lodi. A je to prapodivný dojem pro ty, kteří míří dělem mezi prchající čluny, pokud na něm vidí mezi vyhublými veslaři jednoho kostlivce veselého, jenž zaujímá půvabné postoje a vyzývá smrt, aniž to dává najevo.

Tento malebný útěk byl jistě mnohem půvabnější, když pirátům velela proslulá Aro Datle, dcera rádži z Balabaku. Jakýsi kapitán Brown, který provozoval třicet let obchod v archipeluu Holo, Basilan a Mindanao, tvrdil, že ji viděl tančit nahou, neboť si strhla z boků sarong, a že uslyšel její nevázaný smích v tom okamžiku, když odkryl svá děla.

Byl tak udivený její svižnou krásou a její bujnou veselostí, že dal svým lidem znamení, aby nestříleli, a že pirátům poskytl čas, aby unikli. Vykloněn na přídi své lodi, sledoval očima tanec mladé válečnice, až mu zmizela na obzoru.

Tato pirátská dcera rádži z Balabaku se nesmí zaměňovat s královnou z Boni, jež měla stejné jméno. Tato královna z Boni, jejíž vláda se rozprostírala nad celým ostrovem Celebesem, držela dlouho v šachu Holanďany. Když ti pod velením generála Van Geena zničili v roce 1830 přístav Badžua, její hlavní město, obklíčili její palác, kde se uzavřela, jak věděli od vyzvědačů. Marně však prohledali palác od shora až po sklep. Marně zničili mešity a náhrobky vladařů z Boni, obklíčené hradbami. Marně mučili její sestřenici princeznu bičováním. Nepodařilo se jim zmocnit se královny z Boni. Ani soustavné a úplné

zpuštění ostrova Celebesu jim neumožnilo ji vypátrat. Později došla zpráva, že se jí podařilo utéct v noci ve člunu a nikde po sobě nezanechala stopy.

Dcera rádži z Balabaku byla osobnost méně důležitá a neměla historické úkoly. Velela loďstvu složenému z několika bárek s posádkou dvou až tří set mužů. Slézala první při útoku nepřátelské lodě, držela v zubech dýku; kapitán Brown poznamenává, že měla hedvábným červeným šátkem podvázaná ňadra. Vydávala se těmž nebezpečí jako její druhové, že jí budou useknuty ruce, když se jimi zachytili okraje napadené lodi. Byla považována za neobyčejně krutou ženu. Povím později o všem, co jsem se o ní mohl dozvědět.

Jestliže si malajští piráti nevážili vlastního života, nevážili si tím více životů jiných, a to zejména života svých zajatců. Ti neměli cenu, leč pokud mohli být prodáni za otroky bohatým Malajcům nebo čínským obchodníkům z pobřežních měst. Nedospělé děti byly zpravidla zabíjeny, rovněž námořníci převyšující určitý věk. Osoby podle vzhledu zámožné si často zachránily život, když slíbily výkupné. Jakýsi starý Španěl, který se vracel na Filipíny po prodeji nákladu zázvoru a muškátových ořechů, byl zajat v Suluském archipel. Plul na rychlém dvojstěžníku s posádkou dvaceti mužů. Všichni byli povražděni. Byl tak ducha-přítomný, že slíbil malajskému náčelníkovi, odhodlanému probodnout ho kopím, že mu vyléčí velkou a odpornou ránu na noze. Namluvil mu, že je lékař. Když připluli na pirátský ostrov, hledal naoko byliny a přísady, aby z nich připravil účinný lék. Spokojil se však s tím, že ošetřil jeho ránu čistou vodou, protože „za svého dlouhého života upozoroval, že ve

vodě potoků je ukryta léčivá moc, jestliže se použije bez jakýchkoliv přísad“.

A stalo se, že se rána náčelníkovi podstatně zlepšila a že se zahojila i jiná zranění, ošetřována týměž způsobem. Španěl dosáhl toho, že po dvou letech byl přivezen do přístavu Bevanu, odkud se opět dostal na Filipíny. Až do konce svého života chodil každého rána do katedrály v Manile, aby tu rozžehl svíci a poděkoval Panně Marii za to, že kvůli němu ráčila propůjčit obyčejné vodě léčivou moc.

Za této své krátké lékařské kariéry mohl pozorovat zvláštní metodu v léčení všech očních nemocí, a tvrdil, že byla vždycky účinná. Malajci si myjí oči čerstvou kohoutí krví, a od toho mají neobyčejně bystrý zrak.

Osud žen, které upadly do moci Malajců, byl obzvlášť málo záviděníhodný. Je dobře známé, že vyčerpávání bojem vytváří u válečníka jakéhokoliv stáří a stupně civilizace nezřízený pohlavní chtíč. Je záhadná souvislost mezi prolitou krví a pohlavností; Malajci jsou proslulí svým smilným temperamentem.

Když byla nějaká loď dobytá, byly vždy ušetřeny ženy. Představovaly totiž při pozdější slavnosti vítězství radostný živel, stejně jako kohouti, pokud byli nalezeni, představovali živel zdraví pro oči. Byly obyčejně vysvlečeny ze svých šatů, neboť ty, naházené na hromadu, tvořily spolu se vším, co bylo nalezeno na lodi, předmět spravedlivé dělby. Zúčastnily se večer hodokvasu na pobřeží a po něm se o ně losovalo.

Ale stávalo se, že pro svou výjimečnou krásu nebo bohatství představovala některá žena dosti velkou hodnotu, a proto byla ušetřena. Piráti si museli získat přízeň někte-

rých rádžů mimořádnými dary. Když byla tedy některá žena uznána toho hodnou, náčelník při jejím zajímání narýsoval hrotem svého kopí okolo ní kruh a vykřikl přitom: „Pamali!“ Pak jí nevzali ani její šperky, ani šaty. Měla jakési pohodlí, jaké může mít žena v táboře mezi stem až dvěma sty kostlivci se zuby černými od betelu.*

Říkalo se, že v roce 1825 unesli malajští piráti na filipínském pobřeží dva tisíce osob za rok, z nichž byla jedna třetina křesťanů. Toto číslo je asi přehnané. Ale kolik tu bylo násilných odloučení, kolik pohnutých dramát, jichž byly jistě svědky malajské načervenalé korálové ostrůvky! Kolik nadějí na vypáleném pobřeží na vysvobození, které nemělo nikdy přijít! Kolik zajetí skončilo smrtí uprostřed tichých vesnic mezi neproniknutelnými lesy!

Dívka, známá pod jménem Krásná Dolores, byla dcerou španělského guvernéra v pevnosti Ilo-Ilo. Ubohá pevnost! Ubohý guvernéř, jenž velel sotva třiceti vojákům, téměř všem tagalského původu a oděným hadry! Pouze každých šest měsíců přijela z hlavního města loď, aby se přesvědčila, že španělský prapor na tomto ztraceném pobřeží ještě stále vlaje, přivezla něco střeliva a odvezla dopisy. Vznešený hidalgo Andres de Carvajol pocházel z jedné z těch starobylých rodin, jež se považují za slavné, ale jejichž jméno zůstává neznámé. Při těchto příležitostech si oblékal uniformu, přikazoval střílet z děla a běžel slavnostně se svými ozbrojenci po zatačkách silnice vedoucí do přístavu.

Pevnost byla postavena na strmé skále a sestávala z obrovité stavby, která by mohla poskytnout útulek třem

* směs betelového pepře a ořechů s vápnem

Svět pirátů

tisícům mužů. Posádka obývala pouze malé křídlo a bylo otázkou, čemu asi tato stavba sloužila a jaká armáda zde byla ubytována. Někdejší dobovatelské Španělsko mělo velké sny. Na úpatí pevnosti okolo nepatrného zálivu byl malý pozemský ráj, rozdělený napůl řekou. Tam se pod muškátovníky, hřebíčkovníky a kokosovníky skrývalo podrobené město s čínskou čtvrtí o dvaceti domech, španělskou čtvrtí o patnácti a se dvěma řadami bambusových chatrčí, rozprostírajících se podél moře. Tam bydleli Malajci zabývající se obchodem s ptačími hnízdy, medem divokých včel a hřebíčkem ze svých zahrad.

Nikdy se neví, jak vznikne pověst o krásě některé ženy. Pomyšlíme-li, že krásnou Španělku nepovažují za krásnou Číňaně nebo Malajci kvůli rozdílnosti obou ras, podivíme se, že dcera guvernéra na Ilo-Ilo byla známá po celém archipelu Holo pro barvu svých očí a krásu svého obličej. Kupci medu a hřebíčku, žlutí lidé, kteří připluli na svém lampasu z Makaa nebo Emouy, ji jistě uviděli v přístavu, kde se provozoval obchod, a jistě o ní mluvili v jiných přístavech s jinými obchodníky. Ti, kteří se po celý svůj život zabývali směnou, považovali všechno, i ženskou krásu, za zboží. Jakmile Dolores dosáhla šestnácti let, byla s jejím jménem spojena určitá cena v piastrech a skutečnost, že je dcerou španělského guvernéra, tedy že ji nelze koupit tak jako většinu ostrovních žen, tuto cenu jen zvyšovala. Jistě o ní snili rádžové. Lodní kapitáni byli dotazováni na smýšlení velmože de Carvajol a na to, jakým opatřením a za jaké věno by bylo možné dostat jeho dceru za ženu.

Tak jako je na malajských ostrovech velkou výhodou pro muže, dohodí-li svou dýkou velmi daleko a pro-

vrtá-li svého nepřítele skrz naskrz, tak je pro mladou dívku nebezpečné, pokud má pověst krásy, zejména bydlí-li na mořském břehu, i když je to ohromná pevnost, jež byla postavena Španěly v 16. století.

Vznešený Andres de Carvajol jistě myslel, že je dcera chráněna jeho šesti děly, jeho třiceti vojáky Tagaly a mimo to mocí španělského praporu. Nebál se pirátů. Všechny je znal. Viděl je, jak přistávali v přístavu Ilo-Ilo, nakupovali a prodávali jako počestní obchodníci, jak spali na pláži a vraceli se na dlouhých člunech. Jací to jsou piráti, kteří byli piráty jen na širém moři, když byli v přesile a když bezvětrí znemožnilo pohyb lodí s bohatým nákladem.

Pokud tu nebyla loď a jestliže byly čluny rozptýlené, obávaní Malajci se stávali opět počestnými rybáři, pracovitými hledači vlaštovčích hnízd, pokojnými obyvateli bambusových chatrčí s jedním kokosovníkem po pravé straně a s druhým po levé.

Guvernér pevnosti Ilo-Ilo nemohl odsoudit svoji dceru, aby věčně bloudila v ohromné budově, kterou byla pevnost a které se zmocnily tisíce netopýrů. Byla zbožná a chodila každý den do kostela, postaveného mezi posledními městskými zahradami a začátkem lesa. Zastavovala se u matčina hrobu za kostelem. Sledovala někdy vyježděnou cestu pod stromy. Kráčela podél pobřeží. Každý ji znal. Byla zde v naprostém bezpečí.

Všichni lidé mají v životě den, o kterém dlouho potom říkají: „Kdybych nebyl vyšel onoho dne z domu, můj osud by byl zcela jiný!“ Dolores měla také jeden den, kdy nevědomky rozhodla mezi štěstím a neštěstím. A volila neštěstí.

Milovala mladého muže, jenž ji onoho dne doprovodil? O tom se nikde nevypravuje a nikdo se to

nikdy nedozví. Zásadně se připouští, že mladá šestnáctiletá dívka, jež jde s dvacetiletým mladíkem na procházku na mořském pobřeží, v době západu slunce, pravděpodobně uslyší slova lásky. Byl ten mladík jejím snoubencem, či snad milencem? Jak se octl na Ilo-Ilo? Jisté je pouze to, že se jmenoval Ojeda.

Dolores s ním sestupovala po záhybech cesty vedoucí z pevnosti. Hlídka, stojící nedaleko kované brány, je viděla přecházet a vzpomněla si, že jí mladá dívka kynula hlavou. Měla pod paží šál vyšívaný květy, což mohlo vzbuzovat domněnku, že se vrátí za chladného večera anebo že rozprostře tento šál na kamenitém pobřeží, aby si pohodlněji lehla. Prozpěvovala si polohlasně jakousi španělskou píseň. Obrátila se na dolním konci pobřeží, aby si prohlédla starou čtyřhrannou věž, jež ovládala obzor? Neměla ji už nikdy uvidět.

Pán z Carvajolu a třicet vojáků, třímajících smolné pochodně, strávil noc tím, že prohledávali pobřežní stezky. Bylo to až k ránu, kdy objevili v jakési jeskyni naproti moři mrtvolu mladého Ojedy. Byla provrtána mnoha ranami kopím. Ojeda ležel natažen na šálu slečny Dolores, jež potřísnil svojí krví. Nebyly tam stopy po zápase. Jeho obličej byl klidný. Byl ubit zákeřně. Byl oloupen o svůj klobouk, boty a kazajku, což zavedlo ihned domněnku, že se stal obětí malajských pirátů. Dolores zmizela. Jakýsi rybář, který se vracel za noci, vyprávěl, že jeho člun přejel těsně okolo dvou tichých lodí, mocně veslujících na širé moře.

Únos dcery španělského guvernéra, i když to byl guvernér malého, zapadlého města, byl závažnou událostí. Zpráva o ní se rozletěla po archipelech. Čínské sampany ji

vypravovaly malajským člunům a obchodní lodě, které se zastavily v Ilo-Ilo, přinesly odtud do Manily tuto pro Španělsko urážlivou zprávu. Zoufalá stížnost guvernéra z Ilo-Ilo tam dorazila současně. Žádal, aby bylo zahájeno pátrání a výprava proti všem ráždům Čínského moře, žádal jejich příkladné potrestání.

Avšak velící generál Filipín byl zaměstnán mnohem důležitějšími věcmi, než byl únos španělské dívky. Potom si také zvykl na nehody. Nechal vyvraždit evropské obyvatelstvo za posledního povstání domorodců na Filipínách. „Hlavní věcí je úcta k mnichům a vojákům,“ říkával. Kláštery nebyly vyloupeny, a protože vojsko zůstalo v kasárnách, nebylo znepokojováno. Lodě, které kotvily v přístavu, byly nevyhnutelně potřebné pro bezpečnost Manily. Americké revoluce měly ohlas všude kolem. Potřeboval všechny síly, kterými mohl disponovat. Ostatně se ani nevědělo, kdo Carvajolovu dceru unesl. Nevědělo se ani, jestli ještě žije.

Zvěst o tom dorazila později: Dolores žila. Byla dokonce ve středisku pirátů Čínského moře, v obávaném a nedobytném Holo. Jak bylo možné vyrvat ji odtamtud násilím? Sami batávští Holanďané, kteří vykládali na vzbouřivších se ostrovech jezdecktvo a děla, by se tam nemohli dostat. Sultán v Holo měl prastaré právo nad celým mořem; nebylo možné provozovat obchod na ostrovech od Sumatry k Celebesu a k Makau, jedině s pasem od něho podepsaným. A prapodivný rozmar tohoto zvyku, který byl uznáván evropskými velmocemi, byl takový, že pas mohl být vydán pouze Číňanovi, takže obchodníci byli nuceni si najmout na svou loď Číňana, na jehož jméno byl pas vydán, a vydržovat jej tam.

